

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

**Г.О. Ульянова, Ю.О. Томчаковська, Л.В. Строченко,
С.В. Єрмоменко, Л.О. Потенко**

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

*Навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»*

УДК 811.11:13(067)
Т35

Рекомендовано Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 17 січня 2024 року)

Укладачі:

Ульянова Г.О. – проректор з навчальної роботи, доктор юридичних наук, професор (<https://orcid.org/0000-0002-2908-6464>);

Томчаковська Ю.О. – завідувачка кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент (<https://orcid.org/0000-0003-0117-2704>);

Строченко Л.В. – професор кафедри іноземних мов, доктор філологічних наук, доцент (<https://orcid.org/0000-0003-3619-3484>);

Єрмоменко С.В. – доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент (<https://orcid.org/0000-0002-8145-9483>);

Потенко Л.О. – доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент (<https://orcid.org/0000-0003-2588-6410>)

Рецензенти:

Приходько Г.І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики Запорізького національного університету

Приходченко О.О. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Запорізького національного університету

Термінознавство. Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» / уклад. Г.О. Ульянова, Ю.О. Томчаковська, Л.В. Строченко, С.В. Єрмоменко, Л.О. Потенко: Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Університетська книга, 2024. – 52 с.

ISBN 978-617-521-065-9

Навчально-методичний посібник “Термінознавство” призначений для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)». У посібнику пропонується конспект лекцій та перелік завдань для виконання на практичних заняттях / самостійної роботи при підготовці до практичних занять з навчальних дисциплін «Термінознавство» та «Термінологія міжнародного морського права (контрастивний аспект)». Запропоновані завдання спрямовані на вироблення навичок термінознавчих досліджень англійської мови.

УДК 811.11:13(067)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2024.

© Г.О. Ульянова, Ю.О. Томчаковська, Л.В. Строченко,
С.В. Єрмоменко, Л.О. Потенко, 2024

ISBN 978-617-521-065-9

ЗМІСТ

Вступ	4
РОЗДІЛ 1. ТЕРМІНОЗНАВСТВО	5
Лекція 1	5
Лекція 2	9
Лекція 3	12
Лекція 4	14
Лекція 5	16
Лекція 6	20
Лекція 7	22
Практичні заняття	24
РОЗДІЛ 2. ТЕРМІНОЛОГІЯ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА (КОНТРАСТИВНИЙ АСПЕКТ).....	36
Лекція 1	36
Лекція 2	37
Лекція 3	39
Лекція 4	40
Лекція 5	41
Практичні заняття	43
Тексти для термінологічного аналізу	47
Перелік рекомендованих джерел	50

ВСТУП

Навчально-методичний посібник призначений для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія». Згідно з освітньою програмою «Англійська мова, німецька мова (переклад включно)» та відповідним навчальним планом, «Термінознавство» викладається на другому курсі (4 семестр), «Термінологія міжнародного морського права (контрастивний аспект)» – на четвертому курсі (8 семестр).

Термінознавство є важливою складовою частиною вивчення англійської мови в контексті спеціалізованих областей, таких як юриспруденція, лінгвістика, бізнес, наука та інші. Ця дисципліна спрямована на розуміння та використання спеціалізованої лексики та термінології відповідно до конкретної галузі знань. Вивчення дисципліни "Термінознавство" англійської мови допомагає здобувачам вищої освіти розвинути навички використання спеціалізованої лексики та термінології у своїй професійній діяльності. Це дозволяє їм більш ефективно спілкуватися та розуміти фахову інформацію, що є важливим у будь-якій спеціалізованій галузі. Засвоєння курсу «Термінознавство» створює теоретичну базу для таких курсів, як «Лексикологія» на 3 курсі, «Термінологія міжнародного морського права (контрастивний аспект)» на 4 курсі, а також для написання курсових робіт з мовознавства на 3 і 4 курсах. Мета дисципліни «Термінознавство» - ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією терміна, статусом термінології як особливого розділу лінгвістики; розвиток комунікативних компетенцій, необхідних у професійному спілкуванні. Завдання дисципліни полягає у формуванні: розуміння дистинктивних ознак терміна, визначальних параметрів утворення терміносистем загальнонаукової, міжгалузевої і вузькоспеціальної термінології; з'ясування сутності різних способів терміноутворення; набуття навичок оперування фаховою термінологією, редагування і коригування фахових лінгвістичних, юридичних, морських та науково-технічних текстів. Курс «Термінологія міжнародного морського права (контрастивний аспект)» призначений для філологів та покликаний сформувати навички застосування термінології у сфері морського права. Пропонований курс окреслює основи контрастивної лінгвістики, базові терміни контрастивної лінгвістики та напрями контрастивних досліджень у лінгвістиці.

Навчально-методичний посібник містить два розділи, кожен з яких висвітлює теоретичний та практичний аспекти зазначених дисциплін.

РОЗДІЛ І. ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Лекція 1. Термінознавство як галузь лінгвістики. Основні напрями термінознавчих студій. Термін та підходи до його визначення.

Термінознавство є галуззю лінгвістики, яка вивчає особливості термінології в різних наукових, технічних, медичних та інших сферах. Воно досліджує структуру термінів, їх формування, семантику та вживання в мові. Термінознавство також вивчає способи утворення нових термінів, аналізує їхню еволюцію та вплив на мову. Головною метою термінознавства є забезпечення точності та однозначності комунікації в наукових та професійних галузях шляхом вивчення термінологічних систем та їхнього використання.

Загальне термінознавство вивчає загальні принципи та закономірності формування, використання та розуміння термінів в будь-якій мові. Воно досліджує основні способи творення та поширення термінологічних одиниць, їхню структуру, значення та відношення між ними. Загальне термінознавство також вивчає питання професійного використання термінів, їхню роль у наукових, технічних та інших галузях знань.

Галузеве термінознавство, з іншого боку, спеціалізується на вивченні термінології конкретної галузі знань або професійної сфери. Воно досліджує специфічні терміни, які використовуються у цій галузі, їхнє значення, структуру та використання. Галузеве термінознавство також вивчає питання синонімії, антонімії та інших семантичних відношень між термінами в конкретній галузі знань.

Обидва напрямки термінознавства є важливими для розуміння та використання термінології в мові. Загальне термінознавство надає загальні принципи та інструменти, які можна застосовувати у будь-якій галузі знань, а галузеве термінознавство допомагає розуміти та використовувати специфічну термінологію у конкретній галузі. Обидва напрямки взаємопов'язані та доповнюють один одного, сприяючи ефективній комунікації та обміну інформацією у наукових, технічних та інших професійних галузях.

Теоретичне термінознавство вивчає загальні принципи та закономірності формування, використання та розуміння термінів як лексичних одиниць в мові. Воно досліджує структуру термінів, їхнє значення та відношення між ними, а також способи творення та поширення термінологічних одиниць. Теоретичне термінознавство вивчає питання професійного використання термінів, їхню роль у наукових, технічних та інших галузях знань.

Прикладне термінознавство, з іншого боку, застосовує теоретичні знання про термінологію до конкретних галузей знань або професійних сфер. Воно досліджує специфічні терміни, які використовуються у цих галузях, їхнє значення, структуру та використання. Прикладне термінознавство також вивчає питання синонімії, антонімії та інших семантичних відношень між термінами в конкретній галузі знань. Теоретичне термінознавство і прикладне термінознавство взаємопов'язані та доповнюють один одного. Теоретичні знання, отримані в рамках теоретичного термінознавства, застосовуються у прикладному термінознавстві для розуміння та використання специфічної термінології у конкретній галузі знань. Прикладне термінознавство, у свою чергу, надає конкретні приклади та відповіді на практичні питання, які виникають у використанні термінів у реальних ситуаціях.

Термінографія – розробка термінологічних словників та глосаріїв, систематизація та класифікація термінів. Вона вивчає методи та процеси збирання, систематизації, структурування та представлення термінологічних даних. Термінографія також включає розробку та створення термінологічних баз даних, словників та інших ресурсів, які містять терміни та їх відповідність у різних мовах. Термінографія важлива для забезпечення точності та узгодженості термінології в різних галузях знань і мовах. Вона допомагає стандартизувати термінологічні поняття, що полегшує спілкування та обмін інформацією між фахівцями з різних країн та галузей. Термінографія також сприяє покращенню перекладу термінів та забезпеченню їх правильного та уніфікованого використання.

Історичне термінознавство - це галузь термінології, яка вивчає еволюцію термінології протягом історичного періоду. Воно досліджує походження, зміни та розвиток термінів у конкретних галузях знань протягом часу. Історичне термінознавство досліджує, як терміни змінюються з плином часу внаслідок наукових відкриттів, технологічного прогресу, соціокультурних змін та інших факторів. Воно також вивчає вплив історичного контексту на формування та розуміння термінів. Історичне термінознавство допомагає розуміти етимологію термінів, їхні корені та походження. Воно також вивчає роль історичних подій, особистостей та культурних впливів у формуванні та розвитку термінології. Історичне термінознавство є важливим для фахівців, які працюють зі старими або специфічними термінами, а також для перекладачів та інших фахівців, які займаються міжнародною комунікацією та перекладом текстів історичного характеру.

Функціональне термінознавство - це галузь термінології, яка вивчає роль та функції термінів у спілкуванні та обміні інформацією. Воно досліджує, як терміни використовуються для передачі конкретних значень, понять та ідей у різних галузях знань та професійних сферах. Функціональне термінознавство аналізує, як терміни впливають на ефективність комунікації та розуміння інформації. Воно вивчає роль термінів у наукових, технічних, медичних, правових та інших галузях знань, а також їхнє використання у конкретних контекстах.

Функціональне термінознавство також досліджує різні аспекти використання термінів, такі як стилістичні особливості, контекстуальні відношення, семантичні нюанси та інші. Воно вивчає, як терміни можуть бути змінені або адаптовані в різних мовах та культурах для досягнення кращого розуміння та сприяння ефективній комунікації.

Термін є спеціальним словом або виразом, що використовується в певній науковій, технічній, медичній або іншій професійній галузі для позначення конкретного поняття або предмета. Етимологія слова "термін" походить від латинського "межа", "кінець" або "термінація". У латинській мові це слово

використовувалося для позначення межі або кінця якоїсь території, наприклад, межі міста чи володіння. Поступово термін став використовуватися в інших значеннях, зокрема, у філософії та праві, для позначення певного поняття, пункту або положення.

Терміни характеризуються своєрідною лексичною та граматичною структурою, специфічним значенням та використанням. Існує кілька підходів до визначення терміну:

Логіко-мовний підхід, за яким термін розглядається як слово або вираз, що має чітке, однозначне значення та використовується для позначення конкретного об'єкта або поняття в певній галузі знання.

Когнітивний підхід – термін розглядається як особлива одиниця мови, яка відображає певну когнітивну конструкцію або ментальну уяву про об'єкт або поняття.

Соціальний підхід – термін розглядається в контексті соціальної діяльності та спілкування. Терміни використовуються для позначення конкретних концепцій або об'єктів в рамках певного професійного спілкування.

Семіотичний підхід – за цим підходом термін розглядається як знак, що використовується для позначення певного предмета або поняття. Він має свою звукову форму (слово або вираз) та своє значення, які утворюють семіотичну систему.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке термінознавство і яка його роль у лінгвістиці?
2. Назвіть основні напрями термінознавчих студій і поясніть, чим вони займаються.
3. Як можна визначити термін з логіко-мовного підходу?
4. Які підходи до визначення терміну існують, зокрема когнітивний та соціальний підходи?
5. Як термін розглядається з семіотичного підходу?

Лекція 2. Класифікаційні типи англомовних термінологічних одиниць

Основні ознаки терміну включають:

Спеціалізоване значення. Терміни мають конкретне та обмежене значення, яке використовується в певній галузі знань або професійній сфері. Вони передають специфічні поняття, процеси, об'єкти або явища.

Унікальність. Кожен термін має свою унікальну ідентифікацію або назву. Він може бути складений з одного або кількох слів, але завжди має чітку та конкретну термінологічну визначеність.

Системність. Терміни входять до системи термінології, яка об'єднує їх у логічну та структуровану мережу понять. Вони взаємопов'язані та використовуються для побудови ієрархічної та семантичної структури знань.

Сталість. Терміни мають стабільне та постійне значення в межах певної галузі знань. Вони не піддаються відчутним змінам в значенні або використанні, як це може статися зі звичайною мовою.

Міжмовна відповідність. Терміни можуть мати відповідники в інших мовах. Це важливо для забезпечення міжнародної комунікації та перекладу специфічних текстів.

Ці ознаки допомагають встановити та розрізнити термін від інших слів, а також забезпечують його точне та уніфіковане використання у спеціалізованій галузі.

Терміносистема - це система термінів, яка використовується в певній галузі знань або професійній сфері для передачі специфічних понять, процесів, об'єктів або явищ. Вона включає в себе всі терміни, що використовуються в цій галузі і є частиною системи знань та комунікації. Терміносистема має певну структуру та ієрархію, де окремі терміни підпорядковуються загальним поняттям або категоріям. Вона може бути представлена у вигляді термінологічних словників, тезаурусів, класифікаційних систем та інших інструментів.

Однією з основних функцій терміносистеми є забезпечення точності, узгодженості та зрозумілості комунікації в галузі знань. Вона допомагає

уникнути неоднозначності та помилок у використанні термінів, а також сприяє ефективній передачі інформації між фахівцями. Терміносистема також може мати міжнародне значення, коли терміни мають відповідники в інших мовах. Це важливо для забезпечення міжнародної комунікації та співпраці між фахівцями з різних країн.

Загалом, терміносистема є важливим інструментом для організації та стандартизації термінології в певній галузі знань, що сприяє покращенню якості та ефективності комунікації між фахівцями.

Англомовні термінологічні одиниці можуть бути класифіковані за різними критеріями. Основні класифікаційні типи включають:

1. За сферою застосування:

- Технічна термінологія: пов'язана з науковими, технічними та інженерними галузями, наприклад, "robotics" (робототехніка), "aerospace" (аерокосмічна техніка).

- Медична термінологія: пов'язана з медичною наукою та практикою, наприклад, "cardiology" (кардіологія), "neurology" (неврологія).

- Юридична термінологія: пов'язана з правовою сферою, наприклад, "contract" (контракт), "tort" (цивільна справа).

- Фінансова термінологія: пов'язана з фінансовою сферою, наприклад, "investment" (інвестиція), "dividend" (дивіденд).

2. За походженням:

- Наукові терміни: походять з наукових дисциплін, наприклад, "biology" (біологія), "physics" (фізика).

- Загальновживані терміни: походять зі звичайної мови, але мають спеціалізоване значення в конкретній галузі, наприклад, "virus" (вірус), "energy" (енергія).

3. За ступенем спеціалізації:

- Основні терміни: використовуються в широкому контексті, наприклад, "computer" (комп'ютер), "book" (книга).

- Спеціальні терміни: використовуються тільки в певній галузі, наприклад, "algorithm" (алгоритм), "bibliography" (бібліографія).

4. За структурою:

- Односкладові терміни: складаються з одного слова, наприклад, "data" (дані), "software" (програмне забезпечення).

- Багатоскладові терміни: складаються з кількох слів, наприклад, "artificial intelligence" (штучний інтелект), "machine learning" (машинне навчання).

5. За морфологічною будовою:

- Прості терміни: складаються з одного кореня або слова, наприклад, "biology" (біологія), "computer" (комп'ютер).

- Похідні терміни: утворені шляхом додавання префіксів, суфіксів або інших морфем до базового слова, наприклад, "university" (університет), "biologist" (біолог).

6. За походженням:

- Національні терміни: походять з певної національної мови, наприклад, "sushi" (суші) з японської мови.

- Міжнародні терміни: використовуються в багатьох мовах, наприклад, "internet" (інтернет).

7. За рівнем абстракції:

- Конкретні терміни: позначають конкретні предмети або явища, наприклад, "car" (автомобіль), "tree" (дерево).

- Абстрактні терміни: позначають абстрактні поняття або процеси, наприклад, "happiness" (щастя), "communication" (комунікація).

8. За ступенем новизни:

- Класичні терміни: використовуються протягом тривалого часу і стали відомими, наприклад, "atom" (атом), "gravity" (гравітація).

- Сучасні терміни: з'явилися в результаті наукового або технологічного прогресу, наприклад, "nanotechnology" (нанотехнологія), "artificial intelligence" (штучний інтелект).

Питання для самоконтролю

1. Які основні принципи використовуються при класифікації англомовних термінів?
2. Які рівні класифікації можуть бути застосовані до англомовних термінів?
3. Які критерії можуть використовуватися для класифікації англомовних термінів в конкретній галузі знань?
4. Які переваги має класифікація англомовних термінів для організації та стандартизації спеціалізованої лексики?
5. Які інструменти можуть бути використані для класифікації англомовних термінів?

Лекція 3. Морфологічний та морфолого-синтаксичний способи творення термінів

Вмотивованість термінів відноситься до їх походження та основи значення. Вона означає, що термін має якусь мотивацію або пояснення за своїм походженням, що допомагає розуміти його значення та використання.

Вмотивованість термінів може бути різного типу. Деякі терміни походять від загальних слів або понять, що мають спільне значення. Наприклад, термін "екологія" походить від грецького слова "οἶκος" (oikos), що означає "дім" або "середовище", та слова "λόγος" (logos), що означає "вчення" або "знання". Таким чином, термін "екологія" вказує на вивчення взаємодії організмів з їхнім середовищем.

Інші терміни можуть бути вмотивовані шляхом посилення на імена вчених або відкриття. Наприклад, термін "дарвінізм" походить від прізвища Чарльза Дарвіна, який сформулював теорію природного відбору. Деякі терміни можуть бути вмотивовані за допомогою аббревіацій або скорочень. Наприклад, термін "DNA" вказує на "дезоксирибонуклеїнову кислоту", що є головним компонентом генетичного матеріалу.

Вмотивованість термінів є важливою, оскільки вона допомагає розуміти та запам'ятовувати значення термінів. Вона також може вказувати на спільність або зв'язок між різними термінами, що сприяє усвідомленню та організації знань у певній галузі.

Морфологічний та морфолого-синтаксичний способи творення термінів в англійській мові допомагають розширити та уточнити термінологічний апарат у різних галузях знання. Основні способи творення термінів в англійській мові включають:

1. Префіксація: додавання префікса до базового слова, наприклад, "un-" (наприклад, "unreal" - нереальний) або "re-" (наприклад, "reconstruct" - реконструювати).

2. Суфіксація: додавання суфікса до базового слова, наприклад, "-ment" (наприклад, "development" - розвиток) або "-tion" (наприклад, "communication" - комунікація).

3. Конверсія: зміна частини мови без зміни форми слова, наприклад, "email" може використовуватися як дієслово (наприклад, "I will email you") або іменник (наприклад, "I received an email").

Одним з видів морфологічного утворення англomовних термінів є утворення за допомогою префіксів та суфіксів. Prehistoric - утворений за допомогою префікса "pre-" (перед) та суфікса "-ic" (відносячийся до). Він означає "передісторичний" і використовується для опису періоду часу до появи писемних записів. Unbelievable - утворений за допомогою префікса "un-" (негативний) та суфікса "-able" (можливий). Цей термін означає "невірогідний" або "неправдоподібний". Biodegradable - утворений за допомогою префікса "bio-" (життя) та суфікса "-degradable" (розкладний). Він використовується для опису матеріалів, які можуть розкладатися природним шляхом та не залишають шкідливих речовин. Megabyte - утворений за допомогою префікса "mega-" (мільйон) та суфікса "-byte" (байт). Цей термін вказує на одиницю обсягу інформації, що дорівнює 1 мільйону байтів. Photocopy - утворений за допомогою префікса "photo-" (світло) та суфікса "-copy" (копія). Він означає "фотокопія"

і використовується для позначення процесу копіювання документів за допомогою світла та фоточутливої паперу або електронного копіювання.

Ці способи творення термінів дозволяють створювати нові слова або змінювати значення існуючих слів, щоб точніше виразити поняття в конкретній галузі знання. Вони є важливою частиною термінологічного апарату і допомагають спеціалістам ефективно спілкуватися та передавати інформацію.

Питання для самоконтролю

1. Які основні морфологічні способи творення термінів в англійській мові?
2. Які префікси та суфікси часто використовуються для утворення термінів в англійській мові?
3. Які морфолого-синтаксичні способи творення термінів в англійській мові?
4. Якими морфологічними особливостями відрізняються терміни від загальновживаних слів в англійській мові?
5. Які приклади морфологічного та морфолого-синтаксичного способів творення термінів в англійській мові можна навести?

Лекція 4. Лексико-синтаксичний та лексико-семантичний способи творення термінів

Лексико-синтаксичний та лексико-семантичний способи творення термінів є додатковими методами формування нових термінологічних одиниць.

Лексико-синтаксичний спосіб включає зміну синтаксичної структури або порядку слів у вже існуючих словосполученнях. Наприклад, утворення термінологічного слова "computer-based" шляхом поєднання прикметника "computer" і дієслова "based". Композиція: поєднання двох або більше слів, щоб утворити нове слово, наприклад, "software" (програмне забезпечення) складається зі слів "soft" та "ware". Аббревіація: скорочення слова або виразу до одного або кількох символів, наприклад, "DNA" (дезоксирибонуклеїнова кислота).

Лексико-семантичний спосіб включає зміну значення вже існуючих слів шляхом надання їм специфічного термінологічного значення. Наприклад, слово "protocol" має загальне значення "правило поведінки", але в термінології мережевих технологій воно використовується для позначення стандарту передачі даних. Семантична деривація в англійській термінології відноситься до процесу зміни значення терміна шляхом додавання або зміни семантичних компонентів. Цей процес може включати утворення нових слів за допомогою префіксів, суфіксів, або зміну значення існуючих слів.

Ці два способи допомагають уточнити і розширити термінологічний апарат, а також забезпечують точнішу комунікацію у певній галузі знань. Використання цих способів дозволяє створювати нові терміни або змінювати значення існуючих слів для виразу конкретних понять.

Запозичення термінів в англійській мові відбувається шляхом використання слів з інших мов, особливо з латини, грецької та французької. Це стало невід'ємною частиною розвитку англійської термінології, оскільки багато галузей знань мають свої коріння в інших культурах. Одним з прикладів запозичення є термін "algebra", який походить від арабського слова "al-jabr". Цей термін використовується для позначення галузі математики, що вивчає структури, оператори та рівняння. Інший приклад - термін "restaurant", який походить від французького слова "restaurant".

За рахунок внутрішніх ресурсів мови науково-технічні терміни в більшості мов створюються, як правило, п'ятьма основними способами:

1. Надання наявним словам нових значень (семантична деривація).
2. Побудова термінів за допомогою дериваційних афіксів.
3. Складання основ терміноелементів.
4. Утворення термінологічних словосполучень.
5. Утворення аббревіатур.

Як приклад, наведемо терміни утворені шляхом семантичної деривації: *file*, *controller*, *mouse*, *joystick*, *disk*, *virus*, *windows* тощо: *mouse* (миша) - утворено від англійського слова "mouse", що означає гризуна, оскільки форма першої

комп'ютерної миші нагадувала мишу; joystick (джойстик) - утворено від англійського слова "joy" (радість) та слова "stick" (палиця), оскільки використання джойстика в ігрових приставках приносить радість користувачам; file (файл) - утворено від іменника "file" та суфіксу "-er", що вказує на пристрій або програму, що виконує певну функцію; controller (контролер) - утворено від дієслова "control" та суфіксу "-er", що вказує на пристрій або програму, що керує певним процесом або пристроєм. Комп'ютерна терміносистема збагатилася також за рахунок міграції термінів з мов інших галузей науки та техніки, наприклад: *driver*, *cursor*, *printer*, *processor* та ін. Основою для такого переходу була схожість дій, виконуваних комп'ютером, з діями інших механізмів та пристроїв. Так, термін *driver* мав значення «механізм, що протягує стрічку в кінопроекторах, кінокамерах, магнітофонах», подібну функцію провідника виконує і комп'ютерний дисковод.

Питання для самоконтролю

1. Які основні лексико-синтаксичні способи творення термінів в англійській мові?
2. Які приклади можна навести для лексико-синтаксичного способу творення термінів в англійській мові?
3. Що розуміється під лексико-семантичним способом творення термінів в англійській мові?
4. Які приклади можна навести для лексико-семантичного способу творення термінів в англійській мові?
5. Яка роль лексико-синтаксичного та лексико-семантичного способів творення термінів в поповненні термінології та розширенні номенклатури?

Лекція 5. Семантика і прагматика термінів.

Явище синонімії в англomовній термінології

Семантика термінів вивчає значення та відношення між словами в мові. У термінології, семантика термінів досліджує специфічні значення, які призначені для позначення конкретних понять або об'єктів у певній галузі знань.

Наприклад, у медичній термінології, термін "кардіологія" має семантичне значення, що позначає галузь медицини, яка вивчає серце та серцево-судинну систему. Семантика термінів включає декілька аспектів:

Значення термінів: вивчення того, які концепції або об'єкти відображаються в термінах. Значення може бути лексичним (основне значення слова) або спеціалізованим (значення, що використовується в конкретній галузі знань).

Відношення між термінами: вивчення того, які зв'язки існують між різними термінами. Це можуть бути відношення синонімії (терміни з однаковим або схожим значенням), антонімії (терміни з протилежним значенням), гіперонімії (терміни, що включають в себе інші терміни) та гіпонімії (терміни, які входять в склад інших термінів).

Контекстуальне використання термінів: вивчення того, як терміни використовуються та інтерпретуються в конкретних ситуаціях та контекстах. Це може включати вивчення спеціальних термінів, які мають різні значення в різних галузях знань або в різних культурних контекстах.

Семантика термінів є важливою частиною термінології, оскільки вона дозволяє точно визначати та розуміти терміни, сприяє взаєморозумінню між фахівцями та поліпшує якість комунікації в конкретній галузі знань.

Моносемія і полісемія відносяться до вивчення семантики термінів в англійській мові. Моносемія - це властивість термінів мати лише одне конкретне значення. Тобто, моносемантичні терміни мають стабільне і однозначне значення, яке не залежить від контексту. Наприклад, термін "computer" має значення - електронний пристрій, що виконує обчислення та обробку даних. В цьому контексті "computer" не може мати іншого значення.

Полісемія - це властивість термінів мати багато різних значень, які пов'язані між собою за спільними концепціями або характеристиками. Тобто, полісемічні терміни можуть мати різні значення в залежності від контексту використання. Наприклад, термін "bank" може мати значення фінансової

установи або природної формації, яка служить для зберігання води. В цьому випадку значення терміна "bank" залежить від контексту речення або ситуації.

Термінологічні словники - це словники, які містять пояснення термінів, що використовуються в певній галузі знань. Вони є важливим інструментом для розуміння та використання спеціалізованої лексики в конкретній науковій, технічній, медичній або іншій галузі.

Термінологічні словники зазвичай містять таку інформацію про терміни:

Визначення: пояснення основного значення терміну в контексті конкретної галузі знань.

Синоніми: інші терміни, що мають подібне або схоже значення.

Антоніми: терміни, що мають протилежне значення.

Приклади вживання: речення або контексти, в яких термін використовується.

Посилання: посилання на інші терміни, що пов'язані з даною темою.

Термінологічні словники можуть бути друкованими або електронними, існують загальні словники, які охоплюють різні галузі знань, а також спеціалізовані словники, що фокусуються на конкретній галузі.

Термінологічні словники є незамінним інструментом для фахівців, студентів та всіх, хто працює зі спеціалізованою лексикою в конкретній галузі знань. Вони допомагають уникнути непорозумінь та забезпечують точність та однозначність використання термінології.

Прагматика термінів вивчає використання термінів у конкретних комунікативних ситуаціях. В термінології, прагматика термінів досліджує, як терміни використовуються у конкретних контекстах, з урахуванням мети та сприйняття співрозмовників. Наприклад, у юридичній термінології, термін "договір" може мати різні прагматичні відтінки залежно від контексту, в якому використовується - він може означати угоду між двома сторонами або юридичний документ, що регулює права та обов'язки сторін.

Синонімія в англійській термінології - це явище, коли два або більше терміни мають схоже або однакове значення в певній галузі знань. Синоніми

можуть бути використані для позначення того ж самого поняття чи об'єкта, але можуть мати різні вживання або відтінки семантики. Наприклад, у медичній термінології, терміни "серцевий напад" і "інфаркт міокарда" є синонімами, оскільки вони обидва позначають одне й те ж медичне становище - блокування кровопостачання до серця. Синонімія, яка відображається в термінах, може бути небажаною у термінології з кількох причин. Коли одне поняття має кілька синонімів, може бути складно зрозуміти, який саме термін мається на увазі. Це особливо важливо в науковій, технічній або медичній галузях, де точність та однозначність використання термінів є критичними. Деякі синоніми можуть мати різні значення в різних контекстах. Це може призвести до неправильного тлумачення термінів або використання їх у неправильному контексті. Наприклад, у медицині термін "вакцина" має точне значення, але його синонім "щеплення" може мати різні значення в інших контекстах, що може призвести до плутанини. Використання синонімів може призвести до непостійності та недослідженої варіативності термінології. Постійне змінювання термінів може суттєво ускладнити сприйняття та використання спеціалізованої лексики в конкретній галузі знань.

У термінології найбільш ефективним підходом є використання одного терміну для позначення конкретного поняття, щоб забезпечити однозначність.

Питання для самоконтролю

1. Яка різниця між семантикою та прагматикою термінів?
2. Як семантика та прагматика впливають на розуміння та використання термінів у конкретній галузі знань?
3. Як семантика та прагматика термінів можуть варіюватися в різних культурних контекстах?
4. Як семантика та прагматика термінів впливають на комунікацію між фахівцями в конкретній галузі знань?
5. Як з'являється явище синонімії в англомовній термінології, і як воно впливає на розуміння та використання термінів?

Лекція 6. Англомовна галузева термінологія (1)

Англомовна галузева термінологія – це сукупність спеціалізованих термінів, які використовуються в певних галузях знань або професійних сферах, де англійська мова є основною або важливою мовою комунікації. Це можуть бути галузі, такі як медицина, право, бізнес, наука, технології, фінанси, маркетинг, архітектура та багато інших.

Англомовна галузева термінологія має свої особливості, оскільки вона використовує специфічні терміни, які мають конкретне значення в конкретних галузях знань. Ці терміни часто мають глибоке та точне значення, яке вимагає розуміння та використання від фахівців у цих галузях. Англомовна галузева термінологія також може включати аббревіатури та скорочення, які використовуються для позначення понять або процесів. Наприклад, в медицині термін "MRI" означає "магнітно-резонансна томографія", а в технологіях - "міжконтинентальна балістична ракета".

Розуміння та використання англомовної галузевої термінології є важливим для спеціалістів, які працюють у відповідних галузях, а також для перекладачів та інших фахівців, які займаються міжнародною комунікацією.

Англомовна лінгвістична термінологія - це система спеціалізованих термінів, що використовуються в галузі лінгвістики для позначення конкретних понять, теорій, методів та явищ. Англійська мова є однією з найпоширеніших мов у світі і використовується в багатьох наукових, академічних і професійних сферах, включаючи лінгвістику. Лінгвістична термінологія допомагає спеціалістам у цій галузі спілкуватися і передавати свої ідеї та концепції з точністю і однозначністю.

Англомовна лінгвістична термінологія включає в себе широкий спектр термінів, які позначають різні аспекти мови, такі як фонетика, морфологія, синтаксис, семантика, прагматика, стилістика та багато інших. Кожен термін має своє унікальне значення і використовується для позначення конкретного поняття або явища. У лінгвістичній термінології часто використовуються терміни, які мають грецьке або латинське походження, оскільки ці мови мають значний вплив

на формування наукової термінології. Також в англійській лінгвістичній термінології можуть використовуватись терміни, які мають походження в інших мовах, особливо французькій, німецькій та російській.

Для вивчення англомовної лінгвістичної термінології використовуються термінологічні словники, які містять пояснення та визначення термінів, а також приклади їх вживання. Ці словники допомагають студентам, викладачам, дослідникам та іншим фахівцям у галузі лінгвістики зрозуміти і використовувати спеціалізовану лексику з точністю та відповідністю у контексті своїх досліджень та роботи.

Англомовна юридична термінологія - це система спеціалізованих термінів, що використовуються в галузі права для позначення правових понять, процедур, законів та інших юридичних аспектів.

Англійська мова є однією з основних мов у галузі міжнародного права та комерції, тому англомовна юридична термінологія є важливою для фахівців у цій галузі. Вона охоплює широкий спектр термінів, які використовуються для позначення правових концепцій, таких як злочини, договори, права людини, судові процедури, інтелектуальна власність та багато інших.

У англомовній юридичній термінології використовуються терміни, які мають латинське походження. Це пов'язано зі спадковістю англійської правової системи від римського права. Також у юридичній термінології можуть використовуватись французькі, німецькі та інші іноземні терміни, особливо в контексті міжнародного права.

Для вивчення англомовної юридичної термінології використовуються спеціалізовані юридичні словники, які містять визначення, пояснення та приклади вживання термінів. Ці словники допомагають студентам, юристам, дослідникам та іншим фахівцям у галузі права зрозуміти і використовувати спеціалізовану лексику з точністю та відповідністю у контексті своєї роботи.

Деякі відомі англомовні юридичні словники включають "Black's Law Dictionary", "Oxford Dictionary of Law", "Cambridge Law Dictionary" та "Legal Dictionary" компанії Law.com. Ці словники містять широкий спектр термінів

і допомагають зрозуміти та використовувати англомовну юридичну термінологію.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості має англомовна лінгвістична термінологія порівняно з іншими галузями термінології?
2. Які основні складові англомовної юридичної термінології?
3. Які особливості використання латинської мови у юридичній термінології?
4. Які є джерела та ресурси для вивчення англомовної лінгвістичної та юридичної термінології?
5. Як використання правової англійської термінології може впливати на комунікацію та розуміння фахівців у галузі права?

Лекція 7. Англомовна галузева термінологія (2)

Англомовна морська термінологія має свої особливості, які відрізняють її від інших галузей термінології. Основні особливості англомовної морської термінології включають:

Використання специфічних термінів. Морська термінологія має велику кількість специфічних термінів, які використовуються для позначення різних аспектів морського життя, включаючи навігацію, метеорологію, судноплавство, морську безпеку та інші. Ці терміни використовуються для точного та однозначного спілкування між моряками та іншими фахівцями у галузі.

Використання морських скорочень. У морській термінології часто використовуються скорочення, які спрощують комунікацію та забезпечують швидке та ефективне спілкування. Наприклад, "SOLAS" означає "Міжнародна конвенція про безпеку життя на морі", "MMSI" - "Морський ідентифікаційний номер станції" та "VTS" - "Системи контролю морського руху".

Використання морських символів та сигналів. Моряки спілкуються також за допомогою спеціальних символів та сигналів, які передають певні

повідомлення та інформацію. Наприклад, сигнал "Альфа" означає "Я маю дайвінгові роботи, уникайте мене та дотримуйтесь повільної швидкості".

Використання морських конвенцій та правил. У морській термінології використовуються терміни та поняття, які визначені міжнародними морськими конвенціями та правилами, які регулюють морську діяльність та безпеку. Наприклад, "MARPOL" означає "Міжнародна конвенція про запобігання забрудненню суден" та "COLREGS" - "Міжнародні правила запобігання зіткненню на морі".

Вплив міжнародної спільноти. Морська термінологія є глобальною та використовується моряками з різних країн. Тому вона впливає на використання та розуміння термінів у міжнародному контексті та сприяє співпраці та взаєморозумінню між різними морськими флотами та організаціями.

Вивчення морської термінології вимагає знань та розуміння цих особливостей, а також використання спеціалізованих джерел, таких як морські словники та конвенції, щоб забезпечити правильне використання та розуміння термінів у цій галузі.

Англомовна науково-технічна термінологія має свої особливості, які відрізняють її від інших галузей термінології. Науково-технічна термінологія має велику кількість специфічних термінів, які використовуються для позначення конкретних наукових та технічних понять, принципів, теорій та методів. Ці терміни дозволяють точно та однозначно передавати інформацію між фахівцями у галузі. У науково-технічній термінології часто використовуються аббревіатури та скорочення, які спрощують комунікацію та забезпечують швидке та ефективне спілкування. У науково-технічній термінології використовуються терміни, які визначені міжнародними стандартами та нормами, такими як ISO (Міжнародна організація зі стандартизації), ASTM (Американське товариство іспитів та матеріалів) та інші. Це допомагає забезпечити єдність та зрозуміння термінології в міжнародному контексті.

У науково-технічній термінології використовуються спеціальні символи та формули, які використовуються для позначення математичних, фізичних та

інших наукових концепцій. Наприклад, символ π використовується для позначення числа пі та $E=mc^2$ для позначення еквівалентності маси та енергії.

Вивчення науково-технічної термінології вимагає розуміння цих особливостей та використання спеціалізованих джерел, таких як наукові журнали, технічні довідники та стандартизовані документи, для забезпечення правильного використання та розуміння термінів у цій галузі.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості має англomовна морська термінологія порівняно з іншими галузями термінології?
2. Які основні складові англomовної морської термінології?
3. Які особливості використання морських скорочень у термінології?
4. Які особливості має англomовна науково-технічна термінологія порівняно з іншими галузями термінології?
5. Які є джерела та ресурси для вивчення англomовної науково-технічної термінології?

Практичне заняття 1. Основні теоретичні питання термінознавства як галузі лінгвістики. Класифікація термінів

1. Визначення термінознавства та його місце у лінгвістиці.
2. Походження термінів: етимологія та історичний контекст.
3. Властивості термінів: специфічна лексика, однозначність, сталість значення.
4. Особливості використання термінів у спеціалізованих галузях знань та професійних діяльностях.
5. Класифікаційні підходи до термінів: семантичні, функціональні, структурні.
6. Семантичні особливості термінів: генералізуючі, спеціалізуючі, диференціюючі.
7. Функціональні особливості термінів: номінативні, комунікативні, інформативні.

8. Структура термінів: основа, афікси, словотвірні моделі.
9. Роль термінів у мові: спеціалізація, стилістична функція, комунікативна ефективність.
10. Приклади класифікації термінів у різних галузях знань: медицина, фізика, економіка, право тощо.
11. Виконання практичних завдань.

Завдання 1. Дайте визначення та класифікуйте наступні терміни за сферою їхнього вживання:

1. Gravity
2. GDP
3. Algorithm
4. Hypothesis
5. Quota
6. Jurisdiction
7. Cybersecurity
8. Microorganism
9. Equilibrium
10. Fossil fuel

Завдання 2. Класифікуйте наступні терміни за їхнім рівнем абстракції:

1. Chair
2. Democracy
3. Love
4. Oxygen
5. Happiness
6. Table
7. Freedom
8. Water
9. Joy
10. Rock

Завдання 3. Розподіліть наступні терміни за їхнім рівнем спеціалізації:

1. Animal
2. Mammal
3. Tiger
4. Carnivore
5. Bengal Tiger
6. Felidae
7. Panthera tigris
8. White Bengal Tiger
9. Royal Bengal Tiger
10. Panthera tigris tigris

Завдання 4. Класифікуйте наступні терміни за їхнім походженням:

1. Democracy
2. Algebra
3. Gymnasium
4. Yoga
5. Ballet
6. Cappuccino
7. Hamburger
8. Sushi
9. Tofu
10. Croissant

Практичне заняття 2. Способи творення англомовних термінів

1. Процес запозичення термінів з інших мов.
2. Словотворчі процеси для створення нових термінів (наприклад, суфіксація, префіксація, композиція).
3. Скорочення та акроніми в англомовній термінології.
4. Процеси адаптації термінів до англійської мови (наприклад, зміна написання чи вимови).

5. Використання термінологічних калькування та еквівалентів.
6. Роль контексту та специфічних галузевих вимог у творенні термінів.
7. Вплив технологічного розвитку та нових галузей знань на творення термінів.
8. Співвідношення між стандартизацією та креативністю у творенні термінів.
9. Проблеми та виклики, пов'язані з творенням англомовних термінів.
10. Приклади успішних та невдалих випадків творення англомовних термінів.
11. Виконання практичних завдань.

Завдання 1. Визначте спосіб словотвору для наступних англійських різногалузевих термінів:

1. Telecommunication
2. Biodegradable
3. Hydroelectric
4. Neurology
5. Microbiology
6. Geothermal
7. Photovoltaic
8. Psycholinguistics
9. Petrochemical
10. Nanotechnology

Завдання 2. Прочитайте текст. Виокреміть терміни, вжиті в ньому, визначте спосіб їх творення:

The legal system plays a crucial role in ensuring justice and upholding the rule of law. It encompasses a wide range of legal principles, procedures, and institutions that govern various aspects of society. In this context, it is essential to understand the basic features of English legal terminology. One of the distinctive characteristics of English legal terminology is the borrowing of terms from Latin and Greek languages.

These borrowed terms often have specific legal meanings and are used extensively in legal discourse. Additionally, English legal terminology utilizes specialized English words with unique legal connotations.

The formation of new legal terms is another significant aspect of English legal terminology. This is achieved through various word formation processes such as suffixation, prefixation, and composition. These processes help create precise and concise terms that accurately reflect legal concepts. Abbreviations and acronyms are also commonly used in English legal terminology to denote specific terms. These shortenings aid in simplifying legal language and facilitate efficient communication within the legal community.

Adaptation of terms to meet the requirements of the English language is another notable feature of English legal terminology. This includes changes in spelling or pronunciation to align with English linguistic rules and conventions. Moreover, English legal terminology incorporates terminological calques and equivalents that correspond to the content of terms in other languages. This ensures effective communication and understanding between legal professionals from different linguistic backgrounds.

The influence of technological advancements and emerging areas of law also shapes the development of English legal terminology. As new legal issues arise, new terms are coined to address these evolving legal concepts. Standardization and regulatory requirements are essential considerations in English legal terminology. Establishing standardized terminology and adhering to normative guidelines ensure consistency, clarity, and uniformity in legal texts and discourse.

Challenges and issues related to the use of English legal terminology include the development of new terms for emerging legal matters and ensuring accurate translations of legal concepts from other languages. Successful and unsuccessful instances of English legal terminology usage in international legal practice provide valuable insights into effective communication and the importance of precise terminology.

In conclusion, understanding the basic features of English legal terminology is crucial for legal professionals and anyone involved in legal matters. The use of borrowed terms, specialized English words, word formation processes, abbreviations, adaptations, technological influences, and standardization all contribute to the richness and complexity of English legal terminology.

Практичне заняття 3. Семантичний і прагматичний аспекти вивчення термінів

1. Семантичні аспекти вивчення термінів:

- Значення термінів у спеціалізованих галузях знань та професійних діяльностях.

- Семантична специфіка термінів: генералізуючі, спеціалізуючі, диференціюючі.

- Взаємозв'язок термінів з іншими лексичними одиницями в мові.

2. Прагматичні аспекти вивчення термінів:

- Роль термінів у комунікації та мовленнєвій діяльності.

- Функціональні особливості термінів: номінативні, комунікативні, інформативні.

- Стилiстична функція термінів та їх використання в різних мовних реєстрах.

3. Взаємозв'язок між семантичними та прагматичними аспектами вивчення термінів:

- Вплив семантичних особливостей термінів на їхнє використання та сприйняття комунікативними партнерами.

- Використання термінів у конкретних комунікативних ситуаціях та їхній вплив на мовну ефективність та розуміння.

- Врахування прагматичних аспектів при класифікації термінів та визначенні їхнього місця в мовній системі.

4. Виконання практичних завдань.

Завдання 1. Знайдіть та порівняйте значення термінів у різногалузевих словниках:

hypothesis, experiment, data, analysis, theory, variable, control, observation, conclusion, research, methodology, model, sample, population, measurement, statistic, correlation, causation, ethics, peer review, literature review, survey, case study, experimentation, observation, hypothesis testing, statistical analysis, qualitative analysis, quantitative analysis, validity, reliability, generalization, bias, probability

Завдання 2. Перекладіть речення:

1. The teacher *marked* the examination papers. There were a lot of good *marks*.
2. The goods were *marked* “best quality”.
3. Such qualities usually *mark* a great scientist.
4. The thermometer *marks* 40 degrees.
5. The recent achievements in the field of cybernetics *marked* new era in science.

Завдання 3. Перекладіть англійською, використовуючи слово “engineering”

машинобудування, атомна енергетика, ядерна техніка, енергетика, радіотехніка, електротехніка, техніка управління, цивільне будівництво, хімічна технологія, організація виробництва, будівельна техніка, автотракторна техніка.

**Практичне заняття 4. Основні особливості
англомовної лінгвістичної термінології**

1. Походження англомовних лінгвістичних термінів.
2. Використання англійських слів зі спеціалізованим значенням.
3. Формування нових термінів за допомогою словотворчих процесів, таких як суфіксація, префіксація та композиція.
4. Використання скорочень та акронімів для позначення термінів.
5. Адаптація термінів до вимог англійської мови, зокрема зміна написання чи вимови.
6. Виконання практичних завдань.

Завдання 1. Знайдіть англійські еквіваленти наступних українських термінів:

- Морфологія
- Синтаксис
- Фонетика
- Семантика
- Прагматика

Завдання 2. Складіть словниковий опис англійського терміну "morpheme" та поясніть його значення у межах морфології.

Завдання 3. Проаналізуйте англійські терміни "adjective", "noun" та "verb" з погляду їхньої семантичної специфіки та функціональної ролі в мовленнєвій діяльності.

Завдання 4. Порівняйте англійські терміни "synonym" та "antonym" з погляду їхньої семантичної специфіки та їхнього використання в мовленні.

Завдання 5. Знайдіть англійські терміни для наступних українських термінів, порівняйте їх дефініції:

- Чергування приголосних
- Розділення слів на склади
- Інтонація
- Морфологічний аналіз

Завдання 6. Обговоріть вплив технологічного розвитку на англomовну лінгвістичну термінологію. Вкажіть приклади нових термінів, пов'язаних з інформаційними технологіями та Інтернетом.

Завдання 7. Складіть власний термінологічний словник англійською мовою з поняттями, пов'язаними з фонетико-фонологічним аналізом мови.

Практичне заняття 5. Основні особливості англomовної юридичної термінології

1. Запозичення термінів з латинської та грецької мов.
2. Використання англійських слів зі спеціалізованим значенням.

3. Формування нових термінів за допомогою словотворчих процесів, таких як суфіксація, префіксація та композиція.
4. Використання скорочень та акронімів для позначення термінів.
5. Адаптація термінів до вимог англійської мови, зокрема зміна написання чи вимови.
6. Використання термінологічних кальків та еквівалентів, що відповідають змісту термінів іншої мови.
7. Вплив технологічного розвитку та нових галузей права на формування англословної юридичної термінології.
8. Стандартизація та нормативні вимоги до англословної юридичної термінології.
9. Проблеми та виклики, пов'язані з використанням англословної юридичної термінології, зокрема з розробкою нових термінів для нових правових питань.
10. Виконання практичних завдань

Завдання 1. Порівняйте використання юридичних термінів з латинської та грецької мов у сучасній англійській юридичній термінології. Визначте, які з цих термінів є найпоширенішими та мають найбільш специфічні юридичні значення.

Завдання 2. Виберіть кілька юридичних термінів із тексту та проведіть лексикографічний аналіз цих термінів. Дослідіть їх походження, значення, вживання та специфічні риси.

The accepted view is that the constitutional role of the judiciary is simply to apply the law. The function of creating law is the prerogative of Parliament. As has already been seen, such a view is simplistic to the extent that it ignores the potential for judicial creativity in relation to the operation of the common law and the doctrine of judicial precedent. Equally, however, it ignores the extent to which the judiciary have a measure of discretion and creative power in the manner in which they interpret the legislation that comes before them. Chapter 2 has already considered the general difficulties involved in drafting legislation from the point of view of the person carrying out the drafting; but equally, it has to be recognised that determining the actual

meaning of legislation presents judges with a practical difficulty. In order to apply legislation, judges must ascertain the meaning of the legislation, and in order to ascertain the meaning, they are faced with the difficulty of interpreting the legislation. Before considering the way in which judges interpret legislation, it is pertinent to emphasise that, in spite of the best endeavours of those who draft legislation to be precise in communicating the meaning of what they produce, the process of interpretation is inescapable and arises from the nature of language itself. Legislation can be seen as a form of linguistic communication. It represents and passes on to the judiciary what Parliament has determined the law should be in relation to a particular situation. Legislation, therefore, shares the general problem of uncertainty inherent in any mode of communication. One of the essential attributes of language is its fluidity; the fact that words can have more than one meaning and that the meaning of a word can change depending on its context. In such circumstances, it is immediately apparent that understanding is an active process. Faced with ambiguity, the recipient of information has to decide which of various meanings to assign to specific words, depending upon the context in which they are used. Legislation gives rise to additional problems in terms of communication. One of the essential requirements of legislation is generality of application, the need for it to be written in such a way as to ensure that it can be effectively applied in various circumstances, without the need to detail those situations individually [The English legal system. 6th edition].

Завдання 3. Проаналізуйте текст, що наданий вище, з точки зору використання юридичної термінології. Визначте, які терміни використовуються, які функції вони виконують у тексті, та як вони сприяють зрозумілості та точності викладу.

Практичне заняття 6. Основні особливості англomовної морської термінології

1. Основні джерела походження англomовної морської термінології
2. Які основні характеристики морської термінології, що відрізняють її від загальної англійської термінології?

3. Основні тенденції розвитку англомовної морської термінології в сучасному світі.

4. Методи та засоби вивчення англомовної морської термінології.

5. Виконання практичних завдань

Завдання 1. Виберіть 10 англійських морських термінів із різних сфер морської діяльності (наприклад, навігація, морські сигнали, корабельне обладнання) та проаналізуйте семантичне поле, до якого вони належать. Визначте спільні та відмінні риси та зв'язки між цими термінами.

Приклади термінів: buoy, anchor, helm, compass, mast, rigging, helm, bow, stern, port.

Завдання 2. Виберіть 5 англійських морських термінів та проведіть морфологічний аналіз цих термінів. Визначте їхню структуру, корені, префікси та суфікси. Дослідіть, які морфологічні елементи впливають на значення та вживання термінів.

Приклади термінів: seafarer, starboard, yardarm, lifeboat, bowline.

Завдання 3. Використайте корпус англійської мови (наприклад, Corpus of Contemporary American English або British National Corpus) для аналізу вживання англійських морських термінів у різних текстах. Наведіть приклади вживання термінів у різних контекстах (наприклад, у статтях про морську техніку, романах про мореплавців, наукових дослідженнях про океанологію) та проаналізуйте їхнє вживання, значення та роль у текстах.

Приклади термінів: ship, sail, captain, voyage, navigation.

Практичне заняття 7. Основні особливості англомовної науково-технічної термінології

1. Основні джерела походження англомовної науково-технічної термінології

2. Які основні характеристики науково-технічної термінології, що відрізняють її від загальної англійської термінології?

3. Основні тенденції розвитку англомовної науково-технічної термінології в сучасному світі.

4. Методи та засоби вивчення англомовної науково-технічної термінології.

5. Виконання практичних завдань

Завдання 1. Виберіть 10 англійських науково-технічних термінів, пов'язаних з морською технікою (наприклад, radar, sonar, propulsion system, hull, buoyancy) та проаналізуйте їхнє значення та технічні особливості. Визначте, які аспекти морської техніки вони відображають і як вони використовуються у практиці.

Приклади термінів: radar, sonar, propulsion system, hull, buoyancy, navigational instruments, marine engine, marine electronics, marine safety equipment, marine communications.

Завдання 2. Виберіть 5 англійських науково-технічних термінів та проведіть морфологічний аналіз цих термінів. Визначте їхню структуру, корені, префікси та суфікси. Дослідіть, які морфологічні елементи впливають на значення та вживання термінів.

Приклади термінів: hydrodynamics, submarine, propulsion, navigation, shipbuilding.

Завдання 3. Використайте корпус англійської мови для аналізу вживання англійських науково-технічних термінів у наукових статтях та технічних документах. Наведіть приклади вживання термінів у різних контекстах (наприклад, у статтях про новітні технології в морській сфері, дослідженнях у галузі океанології та морської біології) та проаналізуйте їхнє вживання, значення та роль у наукових дослідженнях.

Приклади термінів: marine technology, underwater robotics, marine renewable energy, marine pollution, maritime safety.

РОЗДІЛ 2

ТЕРМІНОЛОГІЯ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА (КОНТРАСТИВНИЙ АСПЕКТ)

Лекція 1. Контрастивна лінгвістика як галузь сучасного мовознавства: об'єкт, предмет, методи дослідження

Контрастивна лінгвістика вивчає схожі та відмінні аспекти між двома або більше мовами. Її основний об'єкт - це порівняння мовних систем з метою виявлення семантичних, синтаксичних, фонетичних та морфологічних відмінностей та подібностей.

Предмет дослідження контрастивної лінгвістики становлять не тільки структурні різниці та подібності між мовами, але й вивчення, як ці різниці впливають на комунікацію та сприйняття мови. Вона також досліджує взаємовплив мов на процес навчання іноземної мови та перекладу.

Контрастивна лінгвістика використовує різні методи дослідження, включаючи порівняльний аналіз мовних структур, аналіз корпусних даних, лексико-семантичний аналіз, синтаксичний аналіз, фонологічний аналіз та морфологічний аналіз. Дослідники також використовують методи експерименту, анкетування та аналізу діалектів для отримання додаткової інформації про відмінності та подібності між мовами.

Таким чином, контрастивна лінгвістика як галузь сучасного мовознавства спрямована на вивчення різниць та подібностей між мовами з метою кращого розуміння мовних систем та їх впливу на комунікацію та навчання.

Напрями контрастивної лінгвістики включають:

Фонетичний: вивчення звукових систем різних мов з метою виявлення фонетичних відмінностей та подібностей.

Фонологічний: дослідження системи звуків та їхньої організації в мовах з метою порівняння фонологічних правил та закономірностей.

Морфологічний: аналіз морфологічних структур різних мов з метою виявлення відмінностей та подібностей у словотворчості та морфологічних правилах.

Синтаксичний: дослідження синтаксичних структур та правил різних мов з метою порівняння синтаксичних відмінностей та подібностей.

Лексикологічний: вивчення лексичного складу та значень слів у різних мовах з метою порівняння лексичних відмінностей та подібностей.

Семантичний: аналіз значень слів та вираження семантичних відмінностей та подібностей між мовами.

Прагматичний: вивчення впливу культурних, соціальних та контекстуальних факторів на вживання мови та комунікативні стратегії.

Питання для самоконтролю

1. Яка основна мета контрастивної лінгвістики?
2. Які методи дослідження використовуються в контрастивній лінгвістиці?
3. Які об'єкти дослідження контрастивної лінгвістики?
4. Які основні відмінності та схожості можна виявити між мовними системами у контрастивному дослідженні?
5. В яких галузях застосовується контрастивна лінгвістика?

Лекція 2. Історія контрастивних досліджень у лінгвістиці

Контрастивна лінгвістика, започаткована Вільгельмом фон Гумбольдтом у 1820 році, зосереджується на відмінностях мов, як у плані системи, так і узусу, тоді як перекладознавство, (нормативні) підходи якого сягають античності часів Цицерона та Горація, описує й пояснює типові характеристики, індивідуальні та соціальні функції, а також контексти продуктів і процесів перекладу. Ці дві вузько окреслені галузі дослідження, обидві з яких бурхливо розвивалися в останні десятиріччя минулого століття, досі мають один засадничий спільний елемент, а саме переклади, що неминуче виникають в контексті двох різних мов (або їхніх варіантів) і які, таким чином, є джерелом корисних даних для обох

сфер. Часто, залежно від конкретної точки зору, одні й ті ж питання, що виникають в процесі перекладу, розглядаються то як проблеми перекладознавства, то як ті, що стосуються контрастивної лінгвістики. В той же час, однак, контрастивна лінгвістика може служити джерелом інформації для перекладознавства, описуючи, пояснюючи й прогножуючи лінгвістичні ознаки продуктів та процесів перекладу [див. <https://benjamins.com/online/hts/articles/con4.uk>].

Історія контрастивних досліджень у лінгвістиці починається з другої половини XX століття. Перші роботи в цій галузі були пов'язані з порівнянням різних мовних систем з метою виявлення відмінностей та схожостей між ними. Одним з перших дослідників, який активно займався контрастивною лінгвістикою, був Роберт Ладфорд, який у 1964 році опублікував працю "The Contrastive Analysis of English and Spanish".

У наступні десятиліття дослідження в галузі контрастивної лінгвістики стали все більш популярними. Вчені використовували різні методи та підходи для вивчення відмінностей та подібностей між мовами. Наприклад, аналіз корпусних даних дозволяв отримати більш об'єктивну картину вживання мови, а порівняння морфологічних та синтаксичних структур допомагало виявити спільні та відмінні риси між мовами.

У другій половині XX століття виникли різні школи та течії в контрастивній лінгвістиці, які розвивались у різних країнах і використовували різні підходи до вивчення мовних систем. Наприклад, в Європі акцент був зроблений на порівнянні мов з різних сімей (наприклад, германської та романської), в той час як в США більше уваги приділялося порівнянню англійської мови з мовами інших культурних груп (наприклад, афроамериканської англійської).

Питання для самоконтролю

1. Яку роль відіграють контрастивні дослідження в історії лінгвістики?
2. Хто був одним з перших вчених, які почали проводити контрастивні дослідження у лінгвістиці?

3. Які основні етапи розвитку контрастивних досліджень можна виділити в історії лінгвістики?

4. Які основні теоретичні підходи та концепції використовуються в контрастивних дослідженнях?

5. Які сучасні напрями та тенденції в історії контрастивних досліджень у лінгвістиці?

Лекція 3. Українське зіставне термінознавство: історія та перспективи

Сучасна контрастивна лінгвістика продовжує розвиватись і вдосконалювати свої методи дослідження. Завдяки новим технологіям та доступу до великих мовних корпусів, дослідники можуть проводити більш точні порівняльні аналізи мовних систем та виявляти нюанси в їхніх відмінностях та подібностях.

Контрастивна сформувалася в 1950–70-х роках як відгук на низку приклад. завдань і теоретичних проблем: розроблення методик навчання іноземних мов, порівняльний аналіз текстів перекладу і оригіналів, дослідження мовних контактів, явищ двомовності та міжмовної інтерференції. Вона пов'язана з багатьма мовознавчими і низкою нелінгвістичних дисциплін, зокрема з культурологією, соціологією та етнопсихологією. Серед перших в Україні контрастивних праць – монографії «Приголосні фонери сучасної української літературної мови. Експериментально-фонетичне дослідження» Л. Прокопової (1958), «Порівняльна граматики англійської та української мов» Ю. Жлуктенка (1960), «Семантична інтерференція мов» С. Семчинського (1974) [див. <https://esu.com.ua/article-5046>].

Питання для самоконтролю

1. Яка історія розвитку українського зіставного термінознавства?

2. Хто був піонером українського зіставного термінознавства?

3. Які методи та підходи використовуються в українському зіставному термінознавстві?

4. Які перспективи розвитку українського зіставного термінознавства?

5. Які сучасні дослідження та напрями в українському зіставному термінознавстві?

Лекція 4. Англійська та українська термінологія морського права: лексичні та граматичні відмінності

Англійська та українська термінологія морського права мають свої лексичні та граматичні відмінності, що зумовлені загальними відмінностями цих неспоріднених мов.

У лексичному плані, англійська термінологія морського права використовує багато спеціальних термінів, які відображають різні аспекти морського права та морської діяльності, наприклад: maritime law, international waters, exclusive economic zone, flag state, port state, coastal state, piracy, maritime boundary, maritime jurisdiction та інші. Українська термінологія також має свої спеціальні терміни, але вони можуть бути іншими за формою та змістом, наприклад: морське право, міжнародні води, виключна економічна зона, держава прапора, держава приймання, узбережжя, піратство, морський кордон, морська юрисдикція та інші.

У граматичному плані, можуть бути відмінності у будові речень та використанні граматичних форм. Наприклад, англійська мова має більш розгалужену систему часів та використання допоміжних дієслів, що може відображатися у вживанні термінології. Українська мова, зі свого боку, має відмінності у формуванні роду, числа та відмінка, що також може відображатися у граматиці морської термінології.

Важливо зазначити, що для точного розуміння та використання термінології морського права, необхідно мати глибоке розуміння лексичних та граматичних особливостей обох мов. Для цього можна скористатися спеціалізованими словниками та довідниками, які надають переклади та пояснення термінів морського права.

Питання для самоконтролю

1. Які лексичні відмінності існують між англійською та українською термінологією морського права?
2. Які граматичні відмінності спостерігаються в англійській та українській термінології морського права?
3. Які основні терміни використовуються в англійській та українській термінології морського права?
4. Які особливості перекладу термінів морського права з англійської на українську мову та навпаки?
5. Які впливи та зміни можуть спостерігатися в англійській та українській термінології морського права через глобалізацію та міжнародну співпрацю?

Лекція 5. Конвенції з міжнародного морського права: лінгвістичні особливості

Конвенції з міжнародного морського права є важливими документами, які встановлюють стандарти та правила для морської діяльності. У них можуть бути присутні лінгвістичні особливості, пов'язані з використанням термінології та мовною структурою.

«Міжнародноправовий дискурс, в контексті якого функціонують конвенції, визначає реєстр, стиль і мовні засоби текстів конвенцій і характеризується використанням його учасниками специфічної лексики та особливих схем мовлення. Із цього випливає, що для текстів міжнародно-правового дискурсу притаманними є нормативність, перформативність та інституціональна-прескриптивність» [див. http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/24/part_2/14.pdf].

Однією з особливостей є використання спеціалізованої морської термінології. Конвенції можуть містити багато термінів, які використовуються для опису різних аспектів морського права та морської діяльності. Ці терміни

можуть мати свої специфічні значення та використовуватися для точного опису правил та процедур.

Крім того, конвенції можуть мати свої особливості щодо мовної структури та оформлення. Вони можуть використовувати спеціальні стилістичні прийоми, такі як формалізовані фрази, стандартизовані форми та умовні конструкції. Це робить текст конвенцій точним та однозначним, щоб уникнути непорозумінь та розбіжностей у тлумаченні. «Лексичний рівень формується загальною, спеціальною та термінологічною лексикою. Щодо граматичних конструкцій, поширеним є вживання модальних дієслів, пасивного стану дієслова, віддієслівних іменників та однорідних членів речення, що відображає особливості синтаксису юридичного дискурсу. Зі стилістичної точки зору тексти конвенцій вдало поєднують у собі два стилі – офіційно-діловий, який відповідає за логічний виклад матеріалу та науково-технічний, який характеризує термінологію» [див. http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/24/part_2/14.pdf].

Для розуміння та використання конвенцій з міжнародного морського права важливо мати глибоке розуміння мови та термінології, яка використовується в цих документах. Для цього можна скористатися спеціалізованими словниками та посібниками з морського права, які надають переклади та пояснення термінів. Крім того, важливо мати професійну підготовку та знати основні принципи морського права для правильного тлумачення та застосування конвенцій.

Питання для самоконтролю

1. Які основні мовні особливості притаманні Конвенціям з міжнародного морського права?
2. Чи існують спеціальні терміни, що використовуються в Конвенціях з міжнародного морського права?
3. Які мовні засоби використовуються для вираження правових понять в Конвенціях з міжнародного морського права?
4. Які особливості перекладу Конвенцій з міжнародного морського права з однієї мови на іншу?

5. Які впливи має мова на інтерпретацію та застосування Конвенцій з міжнародного морського права?

Практичне заняття 1. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення типів суден (types of vessels)

1. Які основні англійські терміни використовуються для позначення типів суден?

2. Які відповідники цих термінів існують в українській термінології для позначення типів суден?

3. Проаналізуйте відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами.

4. Які особливості перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки?

5. Причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення типів суден.

Практичне заняття 2. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення складових частин суден (parts of vessels)

1. Які основні англійські терміни використовуються для позначення складових частин суден?

2. Які відповідники цих термінів існують в українській термінології для позначення складових частин суден?

3. Відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами.

4. Які особливості перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки?

5. Які можуть бути причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення складових частин суден?

Практичне заняття 3. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення морських рангів (maritime ranks and roles)

1. Які основні англійські терміни використовуються для позначення морських рангів та ролей?
2. Які відповідники цих термінів існують в українській термінології для позначення морських рангів та ролей?
3. Які можуть бути відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами?
4. Особливості перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки.
5. Які можуть бути причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення морських рангів та ролей?

Практичне заняття 4. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення видів вантажу та особливостей їх перевезення (types of cargo and delivery peculiarities)

1. Складіть перелік основних термінів, що використовуються для позначення видів вантажу та особливостей їх перевезення.
2. Які відповідники англійських термінів існують в українській термінології для позначення видів вантажу та особливостей їх перевезення?
3. Відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами.
4. Особливості перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки.
5. Які можуть бути причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення видів вантажу та особливостей їх перевезення?

Практичне заняття 5. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення особливостей навігаційних процесів (navigation process peculiarities)

1. Які основні англійські терміни використовуються для позначення особливостей навігаційних процесів?
2. Які відповідники цих термінів існують в українській термінології для позначення особливостей навігаційних процесів?
3. Які можуть бути відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами?
4. Які особливості перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки?
5. Причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення особливостей навігаційних процесів?

Практичне заняття 6. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення надзвичайних ситуацій (emergency situations, incidents and accidents at sea)

1. Наведіть основні англійські терміни, які використовуються для позначення надзвичайних ситуацій, інцидентів та аварій на морі?
2. Які відповідники цих термінів існують в українській термінології для позначення надзвичайних ситуацій, інцидентів та аварій на морі?
3. Відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами.
4. Способи перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки?
5. Які можуть бути причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення надзвичайних ситуацій, інцидентів та аварій на морі?

Практичне заняття 7. Порівняльний аналіз англійських та українських термінів на позначення логістичних процесів (logistics at sea)

1. Наведіть англійські терміни, які використовуються для позначення логістичних процесів на морі.
2. Які відповідники цих термінів існують в українській термінології для позначення логістичних процесів на морі?
3. Які можуть бути відмінності в лексичних значеннях та використанні цих термінів між англійською та українською мовами?
4. Які особливості перекладу англійських термінів на українську мову та навпаки?
5. Які можуть бути причини виникнення розбіжностей та варіантів перекладу англійських та українських термінів на позначення логістичних процесів на морі?

Практичне заняття 8. Лінгвістичні особливості контрактів у морській галузі

1. Які основні лінгвістичні особливості характеризують контракти в морській галузі?
2. Які специфічні терміни та вирази використовуються в контрактах у морській галузі?
3. Які можуть бути відмінності в лексичних значеннях та використанні термінів у контрактах між різними мовами?
4. Особливості перекладу контрактів з однієї мови на іншу у морській галузі.
5. Які можуть бути причини виникнення лінгвістичних неточностей та спорів у контрактах у морській галузі?

ТЕКСТИ ДЛЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Text 1

Turkey | Izmir

This is a tour of the magical Turkish market and the Turkish coffee !

Service Description

🌐 Destination : Izmir, Turkey 🌐 Duration : Approx. 1h 🌐 What to bring : Enthusiasm and willingness to participate, integrate, and connect with MyProGuide! 🌐 We will use Zoom to stream this tour, It is recommended to download and install it first, and the link will be provided before the tour to your registered email.

【Summary】 On this tour, you will enjoy the 3rd largest city in Turkey. It is one of the oldest civilized cities in the world lasting for five thousand years! We will discover the traditional center and the bazaar from the Ottoman era. It is the biggest open-air market with thousands of local shops and is always very crowded with citizens. We will meet locals in a cultural atmosphere and experience how a Turk drinks coffee and has fortune telling. Enjoy your online tour with MyProGuide, where our professional local guides will provide information on mythology, archaeology, and architecture, as well as anything you want to know about Turkish culture.

【Itinerary】 🏠 Konak Square 🏠 Kemeraltı bazaar 🏠 Kızlaragasi Hani 🏠 Local Coffee House 【Highlights】 ★ Online explore the city which can be traced back to the Ottoman period. ★ Making Turkish coffee and meeting a real fortune teller ★ Real-time virtual tours with a local guide: history, lifestyle, culture, and more. ★ View the amazing scenes online via the screen. ★ Answer any of your culture-related questions

【Special reminder】 ⚠️ The link will be sent to you via email 2 hours before the tour. (If you haven't received it, please check your Spam folder in case the email landed there !) ⚠️ As this is a real-time online tour, please make sure your internet is stable. ⚠️ This tour will be conducted in English. ⚠️ Don't hesitate to ask questions and interact

with your guide during the tour. △ If you have any questions, please contact → Onlinetourguide@myproguide.com.

[Retrieved from: https://www.theonlinetourguide.com/service-page/turkey-izmir-1?referral=service_list_widget]

Text 2

Etymology, the history of a word or word element, including its origins and derivation. Although the etymologizing of proper names appears in the Old Testament and Plato dealt with etymology in his dialogue *Cratylus*, lack of knowledge of other languages and of the historical developments that languages undergo prevented ancient writers from arriving at the proper etymologies of words.

Modern scientific etymological study is based on the methods and findings of historical and comparative linguistics, the basic principles of which were established by linguists during the 19th century. The general principles involved in present-day etymology are:

1. The earliest form of a word, or word element, must be ascertained, as well as all parallel and related forms.
2. Every sound of a given word, or word element, must be compared with the corresponding sound in the form (often called its etymon) from which it is derived.
3. Any deviation in the previously established phonetic correspondences for the language of which the word is a part must be plausibly and rationally explained.
4. Any shift in meaning that has occurred in the historical transmission of the word must also be explained.
5. Words that present nonnative sounds, or combinations of sounds, that appear isolated in the language, or that demonstrate marked deviation from the usual phonetic correspondences, are probably borrowed rather than inherited, and the language of origin must be determined [Retrieved from: <https://www.britannica.com/topic/etymology>].

Text 3

Agreement on the application of Article 65 EPC – London Agreement

The Agreement on the application of Article 65 EPC – the London Agreement – is an optional agreement aiming at reducing the costs relating to the translation of European patents. It is the fruit of the longstanding efforts to provide for a cost attractive post-grant translation regime, which began in the 1990s in the framework of the European Patent Organisation and gained momentum at the Intergovernmental Conference held in Paris on 24 and 25 June 1999 (see OJ EPO 1999, 545). It was concluded at the Intergovernmental Conference held in the London on 17 October 2000 (see OJ EPO 2001, 549).

The EPC contracting states which have ratified or acceded to the Agreement undertake to waive, entirely or largely, the requirement for translations of European patents. Under Article 1(1), (2) and (3) of the London Agreement,

- a state which has an official language in common with one of the official languages of the EPO shall dispense entirely with the translation requirements provided for in Article 65(1) EPC;
- a state which does not have an official language in common with one of the official languages of the EPO shall dispense with the translation requirements provided for in Article 65(1) EPC if the European patent has been granted in the official language of the EPO prescribed by that State, or translated into that language and supplied under the conditions provided for in Article 65(1) EPC. These states may however require that a translation of the claims into one of their official languages be supplied.

[Retrieved from: <https://www.epo.org/en/legal/london-agreement>]

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейчук Н.І. Контрастивна лінгвістика : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2015. 343 с.
2. Артикуца Н.В. Юридичне термінознавство в Україні: сучасний стан, основні напрями та перспективи розвитку. *Термінологічний вісник*. 2019. № 5. С. 6–17.
3. Гудманиян А.Г., Сітко А.В., Єнчева Г.Г. Основи перекладознавства : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2020. 352 с.
4. Карачун Ю.Г. Структурно-семантичний та функційно-прагматичний аспекти складних термінів-іменників в англійськомовних текстах з електричної інженерії : дис. ... канд. філол. наук. Чернівці, 2019. 396 с.
5. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. 5-е вид., випр. Вінниця : Нова Книга, 2018. 656 с.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). 5-е вид., випр. і доп. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
7. Козелко І. Лінгвістична термінологія як об'єкт наукових досліджень наукових досліджень у дисертаціях кінця ХХ – початку ХХІ сторіччя. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2016. № 842. С. 131–134.
8. Круглій О., Черняк О. Основні особливості перекладу термінів із англійської мови на українську (на прикладі галузі атомної енергетики). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: Серія «Філологія». 2022. № 12(80). С. 93–95.
9. Переклад текстів міжнародних англomовних угод українською мовою: Три базові угоди у галузі прав людини : навчальний посібник / Л.М. Черноватий та інші. Вінниця : нова книга, 2017. 272 с.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К., 2006. 716 с.
11. Термінознавство. Навчально-методичний комплекс дисципліни: навчальний посібник для студентів спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації

«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. Ю. Г. Карачун. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 67 с.

12. Термінологія: навчальний посібник / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін; Д. В. Фурт, Л. А. Дмитрук. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 172 с.

13. Тур О. М. Джерела сучасної документознавчої термінології та її стандартизація. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Т. 31 (70). № 2. С. 73–80.

14. Ус Г.О. Українська правнича термінологія в новітніх пошукових парадигмах. *Південний архів: Зб. наук, праць. Філологічні науки*. Вип. LXXIII. Херсон, 2018. С. 51–54.

15. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англomовної юридичної літератури : навчальний посібник. Вид. 4-е, випр. і доп. Вінниця : Нова Книга, 2016. 280 с.

16. Crystal D. The Cambridge Encyclopaedia of the English Language. [3rd edition]. Cambridge : Cambridge University Press, 2018. 582 p.

17. English Professional and Culturally-Linked terminology: Translation Aspects : навч. посіб. англ. мовою / Н. М. Антонюк та ін. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 253 с.

18. A Glossary of Marine Insurance and Shipping Terms. Electronic Resource. Mode of Access: <https://www.nti.com.au/getmedia/40734f47-c9a6-449a-9007-2ed7bdb8fad5/Marine-Glossary-of-Terms.pdf>

19. Illustrated Glossary of Ship and Boat Terms. Electronic Resource. Mode of access: [https://www.brown.edu/Departments/Joukowski_Institute/courses/maritime archaeology11/files/17920584.pdf](https://www.brown.edu/Departments/Joukowski_Institute/courses/maritime_archaeology11/files/17920584.pdf)

20. Rydwan A., Ulfa S.M. English for Maritime. Bankalang, 2018. 94 p.

21. List of IMO Conventions. Electronic Resource. Mode of Access: <https://omanportal.gov.om/wps/wcm/connect/7e8892a5-ceeb-448b-bb6b-49013319c08d/11IMO+conventions.pdf?MOD=AJPERES>

Навчальне видання

**Галина Олексіївна Ульянова,
Юлія Олегівна Томчаковська,
Леся Василівна Строченко,
Світлана Василівна Єрьоменко,
Людмила Олександрівна Потенко**

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

*Навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»*

В авторській редакції

Підписано до друку 19.01.2024 р.

Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 3,02. Обл.-вид. арк. 2,20.

Тираж 150 прим. Замовлення № 14-02/14.

Відділ реалізації. Тел.: (067) 542-08-01. E-mail: info@book.sumy.ua

ПФ «Видавництво «Університетська Книга»

40000, м. Суми, площа Покровська, 6

Тел.: (0542) 65-75-85. E-mail: publish@book.sumy.ua

www.book.sumy.ua, newlearning.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7461 від 05.10.2021

Віддруковано на обладнанні ПФ «Видавництво “Університетська книга”»